

BERGEN
KOMMUNE

ÅRSPLAN 2023 – 2024

Møhlenpris oppvekstun barnehage

Forord

Bergen kommune har felles mal for Årsplan i de kommunale barnehagene. Barnehagene utarbeider sine årsplaner ut fra en fastsatt ramme som samsvarer med kravene til årsplan slik de er beskrevet i barnehageloven og forskrifter. Ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver trådte i kraft fra 1.august 2017 og er en forskrift til barnehageloven.

Kvalitetsutviklingsplanen for kommunale barnehager i Bergen kommune trer etter planen i kraft 01.01.2018. Den beskriver eiers lokale tilpasninger til rammeplanen og prioriteringer for perioden 2018-2021. Hovedsatsningsområdet i kvalitetsutviklingsplanen er *Grunnlag for livslang læring i det 21. århundre*. Planhierarkiet er synliggjort i modellen

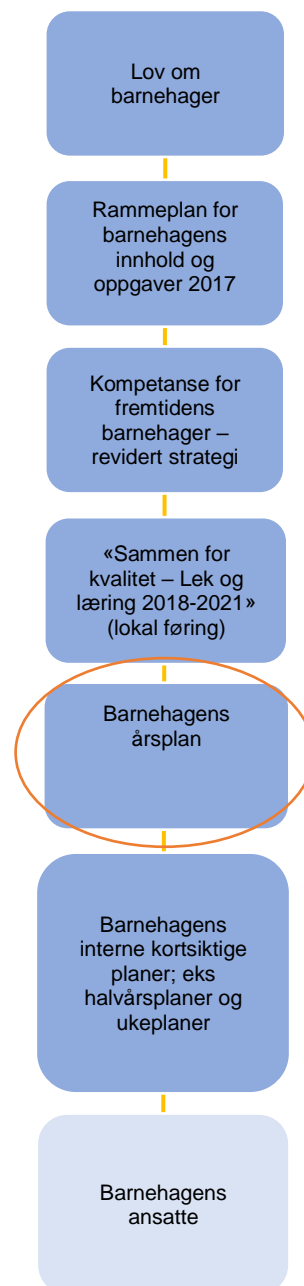
Årsplanverket til de kommunale barnehagene i Bergen kommune er delt i to:

- **Del en** beskriver mål og aktiviteter for årets satsinger og gir informasjon om hvordan disse følges opp, dokumenteres og vurderes. Årsplanen del en har et tidsperspektiv på 1 år og følger barnehageåret.
- **Del to** beskriver barnehagens satsninger og arbeid på et mer grunnleggende og generelt nivå. Årsplanens del to inneholder informasjon om hvordan barnehagen vil arbeide med danning gjennom omsorg, lek og læring for å fremme barns allsidige utvikling i samarbeid og forståelse med barns hjem. Videre redegjør barnehagen for hvordan det arbeides med progresjon i barnas pedagogiske tilbud gjennom hele barnehageløpet.

Som barnehageeier er vi ansvarlig for at barn i våre barnehager får en god start på et livslangt læringsløp. Godt planleggingsarbeid gjennom felles planmaler er utgangspunkt for utnyttelse av kollektiv kapasitet. Årsplanen utarbeides i samarbeid mellom barnehagens ansatte, barn og foreldre og danner grunnlag for pedagogisk innhold, aktiviteter og samhandling gjennom året. Årsplanen er et arbeidsredskap for personalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte.

BERGEN KOMMUNE

Etat for barnehage

Innhold

Visjon og mål	5
Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn	5
Verdier	5
Mål	5

Del 1

1.0 Barnehagens innledning	6
1.1 Struktur og organisering	6
1.2 Metodevalg	7
1.3 Kjerneverdier	8
1.3.1 Ser barnet	8
1.3.2 Varme	9
1.3.3 Inkluderende	9
2.0 Livsmestring for det 21. århundre	10
– medvirkende barn i lek og læring	10
2.1 Tilknytning	11
2.2 Lek	11
2.3 Læring	12
2.4 Barns medvirkning	12
2.5 Vennskap og felleskap	13
2.6 Mangfold	13
3.0 Barnehagens fokusområde	14
3.1 Fagområder	15
3.1.1 Språk som basiskompetanse	16
3.1.2 Matematisk kompetanse	17
3.2 Digitale verktøy	18
4.0 Barnehagen som lærende organisasjon	19
4.1 Barnehagens utviklingsarbeid	19
4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging	23
4.2.1 Dokumentasjon	23
4.2.2 Vurdering	23
4.2.3 Oppfølging	23
4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet	23

Del to

I.	Barnesyn og læringssyn	25
II.	Pedagogisk relasjonskompetanse	25
III.	Danning gjennom omsorg, lek og læring	26
IV.	Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold	26
V.	Overganger	27
a.	Tilvenning i barnehagen	27
b.	Overganger og sammenheng innad i barnehagen	27
c.	Samarbeid og sammenheng med skolen	28
VI.	Foreldremedvirkning	28
VII.	Bærekraftig utvikling	29
VIII.	Skyfritt – plan for inkluderende oppvekstmiljø	29
IX.	Barns seksuelle helse	30

Visjon og mål

Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn

I en mangfoldig barnehage av høy kvalitet skal barn få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter med utgangspunkt i egne forutsetninger og interesser.

Verdier

Det er utviklet et verdigrunnlag som skal sikre det enkelte barn trygghet, læring og utvikling i hverdagen. Verdigrunnlaget består av *varme, ser barnet og inkluderende*. Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte. Barnehagene beskriver i kapittel 1 hva de legger i disse verdiene.

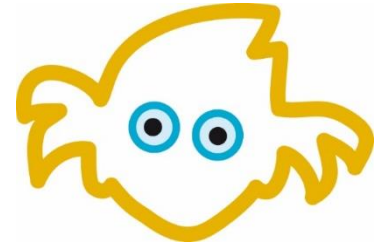
Mål

Bergen kommune ønsker som eier å gi retning for de kommunale barnehagene gjennom målsettingen:

Livsmestring for det 21. århundre – medvirkende barn i lek og læring

Grunnlaget for trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd legges i tidlig barndom og barnehagen har en sentral plass i dette. Livsmestring handler også om å møte motstand, håndtere utfordringer og være utholdende. Våre barnehager skal kjennetegnes ved at barnet:

- Opplever vennskap og fellesskap
- Erfarer trygghet og tilknytning til personalet
- Opplever spenning og glede i variert lek
- Er aktivt og medskapende i lek og læring
- Bruker sin kreativitet og søker utfordringer i lek og læring
- Blir møtt på sine uttrykk, sin undring og utforskertrang
- Opplever en barndom preget av mangfold, likeverd og respekt
- Utvikler sin språkkompetanse og sin matematiske kompetanse

1.0 Barnehagens innledning

Møhlenpris oppvekststun er et flerkulturelt oppvekststun i Bergenhus bydel. Oppvekststunet består av skole med ca. 250 elever på 1. - 7. trinn, SFO, barnehage og en innføringsklasse for tospråklige elever. Oppvekststunet har ca. 65 ansatte, hvorav 19 er ansatt i barnehagen. Vi tilstreber tett samarbeid mellom skole og barnehage, og kan tilby et godt psykososialt arbeidsmiljø med et positivt og inkluderende personale.

1.1 Struktur og organisering

Bergen kommune sine verdier ligger til grunn for alt arbeidet i barnehagen; personalet skal være varme, de skal være inkluderende og de skal se barnet.

Barnehagen består av 70 barn i alderen 0-6 år. Barna er fordelt på 4 hjemmeområder. Disse heter Linje 1, Linje 2, Linje 3 og Linje 4 etter trikkelinjene på Møhlenpris. Dette barnehageåret har vi 2 småbarnsavdelinger og 2 storbarnsavdelinger. Vi legger vekt på et godt samarbeid, og vi ønsker at alle barn og voksne skal bli godt kjent. Vi tenker barnehagen som en helhet, og personalet kan gjennom året bli flyttet på tvers av avdelingene.

I tillegg til avdelingene har vi flere sambruksrom, blant annet sanserom, forskerrom og musikkrom, samt den gamle gymsalen i andre etasje som nå heter Griegsalen) som brukes til både samlingsrom, fysisk aktivitet, kino, konsert, og teaterscene. Vi har også et stort oppholdsareal som heter Omnibussverkstedet tilknyttet uteområdet. Her kan barna utfolde seg med snekring, maling og andre aktiviteter.

Barnehagen har kort vei til gode lekeområder i nærmiljøet, blant annet lekeområdet øverst i Nygårdsparken, klatreparken og Dokkeparken. Vi skal bruke nærmiljøet aktivt, der bla. fotballbanen og parken skal være naturlige deler av vårt uteområde.

Barnehagen holder åpent mandag-fredag fra kl. 07.30-16.30, med unntak av bevegelige helligdager og 5 planleggingsdager. Vi holder også stengt julaften og nyttårsaften, og vi stenger kl. 12.00 onsdag før skjærtorsdag. Barnehagen holder stengt 3 uker i juli. Informasjon til foresatte skjer i form av daglige samtaler i hente -og leveringssituasjoner, foresattesamtaler, pedagogisk dokumentasjon og annen informasjon som blir sendt via Vigilo. Alt av skriftlig kommunikasjon, som ikke er sensitiv, skjer nå via denne plattformen.

1.2 Metodevalg

ICDP

ICDP står for International Child Development Programme (ICDP). Dette er et enkelt, helsefremmende og forebyggende program som har som mål å styrke omsorgen og oppveksten for barn og unge. Det retter seg mot omsorgsgivere og skal styrke deres omsorgskompetanse.

Nettside: <https://www.icdp.no/hva-er-icdp/>

Vi bruker ICDP som metode for å jobbe med gode relasjoner, både mellom barna og de voksne.

Digitale verktøy

Vi har et bredt utvalg av digitale verktøy til rådighet, og har et bevisst forhold til bruk av disse. Se eget avsnitt under kapittel 3.0 Barnehagens fokusområde.

Musikk

Vi har de siste to årene hatt musikk som fokusområde. Vi vil fortsette å jobbe med dette temaet og de holdningene og arbeidsmetodene vi har innarbeidet i løpet av denne tiden. Arbeidet med musikk vil fortsette å utvikle seg på de enkelte avdelingene.

Pedagogisk dokumentasjon

Vi har tidligere hatt pedagogisk dokumentasjon som utviklingsområde. I evalueringen av arbeidet med dette temaet har vi lært mye om hvordan vi kan jobbe på best mulig måte for å legge til rette for barnas utvikling og læring. Vi fortsetter å bruke pedagogisk dokumentasjon som verktøy og hver enkelt avdeling utarbeider konkrete planer for hvordan de skal fortsette dette arbeidet i sin gruppe.

Utviklingsområde: Psykososialt barnehagemiljø

Med utgangspunkt i endringer i barnehageloven samt Skyfritt (Bergen kommune sin plan for inkluderende og godt oppvekstmiljø), har vi valgt å beholde Psykososialt barnehagemiljø som utviklingsområde. Mer om dette under kapittel 4.0 *Barnehagen som lærende organisasjon*.

Trygt og godt barnehagemiljø

Kompetansepakken Trygt og godt barnehagemiljø fra Utdanningsdirektoratet inneholder syv moduler. Den skal støtte ansatte og ledere i barnehage i arbeidet med å utvikle sin

kompetanse om trygt og godt barnehagemiljø og bidra til refleksjon over verdier, holdninger og kultur, utvikling av egen praksis og økt handlingskompetanse.

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/barnehagemiljo/kompetansepakke-om-barnehagemiljo/#a194268>

1.3 Kjerneverdier

«Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte.»

1.3.1 Ser barnet

«Vi ser det enkelte barns egenverdi. Barnet gis gode betingelser for læring og utvikling basert på vår anerkjennende væremåte.»

For oss betyr dette at hvert enkelt barn blir møtt av tilstedeværende voksne som er nysgjerrige og bekrefter barna i det de er opptatt av. Vi tar barnets utforskning på alvor, og bidrar til å flytte grensene for hva barnet klarer ved hjelp av andre, og hva barnet klarer selv.

1.3.2 Varme

«Vi gir barnet omsorg og trygghet. I møte med barn skal vår hjertevarme gi næring og vekstmulighet.»

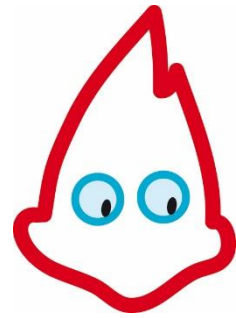
For oss betyr dette at de voksne er aktivt lyttende og kjenner enkeltbarnet. Vi viser med handlinger og ord hvordan man kan imøtekomme utfordringer, og oppmuntrer barna med positiv forsterkning. De voksne er oppmerksomme når barna selv setter positive grenser, eksempelvis at de bruker «stopp-tegnet», og er tydelige når vi anerkjenner dette.

1.3.3 Inkluderende

«Vi skaper gode relasjoner, der alle barn blir sett og bekreftet. Det enkelte barn skal oppleve gleden av å tilhøre små og store fellesskap.»

For oss betyr dette at alle uansett forutsetninger som språk eller funksjonsnivå er en del av gruppen. Samlinger og aktiviteter har fokus på samarbeid, fellesskap og vennskap.

2.0 Livsmestring for det 21. århundre

– medvirkende barn i lek og læring

Begrepet livsmestring er ikke tydelig definert i rammeplanen, men i kapittelet "Livsmestring og helse" nevnes det punkt som:

- Opplevelse av trygghet
- Bli kjent med egne og andres følelser
- Samspill, fellesskap og vennskap
- Mestring og håndtering av utfordringer

På Udir sine nettsider, under Læreplanverket, finner vi denne definisjonen: *"Livsmestring dreier seg om å kunne forstå og å kunne påvirke faktorer som har betydning for mestring av eget liv. Temaet skal bidra til at elevene lærer å håndtere medgang og motgang, og personlige og praktiske utfordringer på en best mulig måte."*

I arbeidet med livsmestring og medvirkning jobber barnehagen med:

- *Kognitive ferdigheter*, som for eksempel det å uttrykke følelser, lytte til andre, anerkjenne, forhandle, løse konflikter, sette egne grenser og ha empati.
- *Personlige ferdigheter*, som evnen til å ta egne valg, være løsningsorientert, ha kunnskap om konsekvenser og bevissthet knyttet til verdier og normer.
- *Mellommenneskelige ferdigheter*, som bygging av selvtillit, håndtering og mestring av følelser og stress, og evne til å tilpasse seg endringer.

I dette arbeidet er det viktig at barna opplever å bli møtt som selvstendige individ som blir tatt på alvor, og erfarer at de får bidra til å påvirke sin egen hverdag.

Dette kapitlet er delt inn i temaene tilknytning, lek, læring, barns medvirkning, vennskap og fellesskap, og mangfold. For hvert av temaene har vi valgt ut en målsetning for året og tre kjennetegn på hvordan vi jobber med det enkelte temaet.

2.1 Tilknytning

Mål:

Barn og foresatte opplever forutsigbarhet og tydelige rammer rundt tilvenning og ved overgang til nye avdelinger og skole.

Kjennetegn:

Vi samarbeider tett med barnets hjem.

Vi er lyttende og nysgjerrige på barn og foresattes bakgrunn, tanker og innspill.

Vi har kunnskap og bevissthet i møte barns behov for trygghet og omsorg.

2.2 Lek

Mål:

Barna opplever mestring og glede gjennom variert lek.

Kjennetegn:

Vi deler opp avdelingene i mindre grupper.

Vi reflekterer jevnlig og systematisk over observasjoner knyttet til barnas samspill.

Vi er tett på, lytter aktivt og veileder i leken.

2.3 Læring

Mål:

Barna opplever barnehagen som inspirerende.

Kjennetegn:

Vi organiserer dagene på en tydelig og forutsigbar måte.

Vi undrer oss og filosoferer sammen med barna.

Vi introduserer ulike materialer, tema og måter å være kreativ på.

2.4 Barns medvirkning

Mål:

Barna opplever at deres innspill blir tatt på alvor.

Kjennetegn:

Vi benytter oss av observasjon og barnesamtaler for å sikre medvirkning for alle.

Vi lytter til barnas ideer, og setter av tid til å følge opp og spille videre på disse.

Vi tar utgangspunkt i barnas interesser til å lage prosjektarbeid.

2.5 Vennskap og felleskap

Mål:

Barna opplever positivt samspill og sosial utvikling i barnehagen.

Kjennetegn:

Vi tilrettelegger for felles opplevelser.

Vi setter positive grenser og er tett på i veiledning av barns samspill.

Vi øver på turtaking og lytting.

2.6 Mangfold

Mål:

Barna opplever at ulike uttrykksformer blir møtt på en positiv måte.

Kjennetegn:

Vi ser på ulikheter som en ressurs.

Vi er nysgjerrige på nye syn og holdninger.

Vi tar opp ulike måter å tenke, handle og leve på.

3.0 Barnehagens fokusområde

Vi har valgt *kropp og helse* som fokusområde. Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas psykiske og fysiske helse skal fremmes i barnehagen. Vi skal bidra til barns trivsel, livsglede, mestring og følelsen av egenverd. Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling.

Ved å lære barn hvordan tanker og følelser henger sammen hjelper vi dem med å forstå og akseptere både egne og andres følelser og tanker. Læringen kan foregå gjennom samtaler, refleksjon og lek knyttet til ulike materiell. Vi skal benytte oss av en materiellpakke som heter Grønne tanker: psykologisk førstehjelp. Bruk av materialet skal fremme barnas evne til egenomsorg og prososial adferd.

Målsetting med tiltaket:

- Stimulere barns tanke- og følelse bevissthet
- Å styrke barnas evne til egenomsorg, empati og god adferd
- Å utvikle gode holdninger til seg selv og andre i barnehagen
- Fremme trivsel og et godt barnehagemiljø både for barna og de voksne

3.1 Fagområder

Rammeplanens syv fagområder er: Kommunikasjon, språk og tekst, kropp, bevegelse og helse, kunst, kultur og kreativitet, natur, miljø og teknikk, etikk, religion og filosofi, nærmiljø og samfunn, og antall, rom og form. Personalet har ansvar for å studere, dokumentere, og bidra til å videreutvikle barnas interesseområder og lek. Ut fra observasjoner, samtaler, pedagogisk dokumentasjon, og tolkninger oppdager vi nye utgangspunkt for samtaler, samlingsstunder, temaarbeid og turer.

I samhandling med barna utvider vi vår felles kunnskap om ulike tema, og knytter arbeidet opp mot dokumentasjon som viser sammenhenger mellom, og progresjon innen, de ulike

fagområdene. Å være tett på betyr ikke nødvendigvis å forstyrre, avbryte eller involvere seg i barnets lek, men å ha oversikt over både enkeltbarn og gruppen. Å observere situasjoner og bidra der det faller seg naturlig eller oppleves som nødvendig. All lek vil til enhver tid inneholde elementer fra flere fagområder.

Gjennom samtaler og samlinger skal vi bidra til at barna utvikler et bevisst forhold til retten å bestemme over egen kropp og respekt for andres grenser. Å snakke med barn om kropp og grenser er noe av det viktigste vi kan gjøre for å forebygge og avdekke vold og overgrep.

Målet er at alle barn tidlig skal vite hva som er lov og ikke lov å gjøre med kroppen.

Barna skal få føle på glede ved å bevege seg, utforske og å bruke kroppen sin. Vi benytter oss av ulike steder i nærområdet. Vitalitetssenteret, Griegsalen, fotballbanen, Nygårdsparken, klatreparken, dokkeparken, musikkrommet, Omnibuss/verkstedet og Løvtien, er steder og rom vi ofte besøker.

Barna er aktive og har behov for hvile. Vi legger til rette for at barna får seg en rolig stund der de får tilbud om å høre på eventyr eller rolig musikk. Vi skal bidra til at barna kan tilegne seg gode vaner, holdninger og kunnskap om kost, hygiene, aktivitet og hvile.

Vi kan bruke mangfoldet i barnas mat og måltidskulturer til å synliggjøre og fremheve mangfold og ulikhet som grunnlag for opplevelser, utforskning og læring. Gjennom medvirkning i mat og måltidsaktiviteter skal barna motiveres til å spise sunn mat og få grunnleggende forståelse for hvordan sunn mat kan bidra til god helse.

3.1.1 Språk som basiskompetanse

Gjennom språket uttrykker barnet egne meninger, behov og følelser. Vi skal legge til rette for at alle barn danner fundamentet til språk som igjen blir redskap for tenkning og refleksjon, samt uttrykk for følelser og opplevelser. Vi skal ha fokus på ulike begrep som omhandler kroppen, dette slik at barn enklere kan uttrykke seg om kroppen.

I arbeid med kropp og helse trenger vi oppmerksomme voksne som kan identifisere barnas ulike ønsker og måter å kommunisere og uttrykke seg på. Vi har fokus på at språk kan lekes med, og ønsker at det skal bidra til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling. Språklig kompetanse har betydning for barns identitetsutvikling og for barns evne til å forstå og kommunisere, filosofere og fabulere, samhandle og bygge relasjoner. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk. Vi skal snakke om

hvordan kroppen ser ut på utsiden og på innsiden. Hvordan fungerer kroppen og hva inneholder kroppen, likheter og ulikheter.

3.1.2 Matematisk kompetanse

Barna skal møte et miljø som setter språk på matematiske begreper og prosesser. Da må personalet ha kunnskap om tilrettelegging av læringsmiljø som stimulerer barnas interesser for tall og telling, samt utforskning av tema som rom og form, vekt og høyde. Barna skal oppleve at matematikk baserer seg på lek og utforskning. Vi har fokus på matematikk når det kommer til kroppen, for eksempel høydeforskjell, antall fingre og tær. Vi er også bevisste på å finne matematiske begreper i naturen, kunst og kultur, teknologi, telling, kvantifisering og lokalisering.

Vi skal ha god kompetanse som hjelper barnet til å skape sammenheng og meninger. Benevnning av matematiske begreper henger sammen med et godt språk. Hos oss heter det

ikke en runding men en sirkel, og personalet skal være bevisst på hvilke begreper vi bruker. Barna skal delta på aktiviteter som gir dem mulighet til å oppleve og lære dette. Målet er å øke personalets kompetanse om barns matematiske utvikling med utgangspunkt i deres interesser og uttrykksformer.

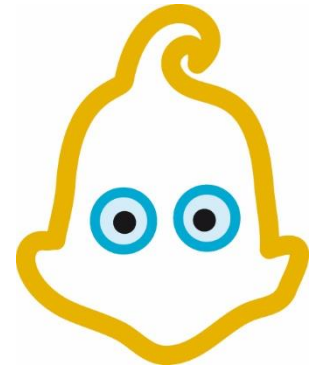

3.2 Digitale verktøy

Alle avdelingene har nettbrett, og to av rommene våre er utstyrt med Smartboard som barna skal kunne bruke hver dag. Personalet jobber aktivt med holdningsarbeid, og har en bevisst tanke bak bruken av skjermene. Det er i pedagogisk arbeid sammen med barna disse tas i bruk, ikke som barnepass i en travel hverdag. Kamera brukes aktivt i prosjektarbeid med barna. Å dokumentere oppstarten, prosessen og hva prosjektet ender opp i er viktig for oss.

Vi ser at barna selv ønsker å ta bilder av hva de holder på med, og det skal personalet oppmuntre og legge til rette for. Det er viktig for oss å vise at vi har et mangfold av steder å hente informasjon fra, og se at det er ulike måter å finne svar på. Det er også viktig at barna får en begynnende forståelse av at alt som står på nettet ikke nødvendigvis er en sannhet. Å

være kritisk til informasjon og artikler man leser på nettet er en viktig egenskap vi vil gi videre til barna. Vi ønsker å utforske hvordan vi kan bruke digitale verktøy til å jobbe med kroppen og helse som f.eks. fotoprojekt.

4.0 Barnehagen som lærende organisasjon

«Lærende organisasjoner er organisasjoner der mennesker videreutvikler sine evner til å skape de resultater som de egentlig ønsker, der nye og ekspansive tenkemåter blir oppmuntret, der kollektive ambisjoner får fritt utløp og der mennesker blir flinkere til å lære i fellesskap.» (Senge, 1999)

4.1 Barnehagens utviklingsarbeid

Vi har valgt å beholde *psykososialt barnehagemiljø* som vårt utviklingsarbeid dette året.

Hva er psykososialt barnehagemiljø?

Med psykososialt barnehagemiljø mener vi de mellommenneskelige forholdene i barnehagen. Det sosiale miljøet og hvordan barna, de foresatte og personalet opplever dette. Det psykososiale miljøet handler også om barnas opplevelse av lek og læringssituasjonene. Arbeidet med relasjonene mellom voksne og barn og barna seg imellom er sentralt for å utvikle og sikre barna et godt psykososialt barnehagemiljø.

Et *godt* psykososialt barnehagemiljø definerer vi som en hverdag preget av trygghet, åpenhet og tilhørighet. Personalet skal behandle hvert barn som subjekt i eget liv med rett til sin egen opplevelsesverden, og med mulighet til å påvirke egen hverdag (Berit Bae, 2009). Personalet skal vise respekt for enkeltbarnet, samtidig som de arbeider aktivt for at samtlige skal oppleve tilhørighet i et positivt fellesskap. Barnehagen skal arbeide systematisk for å fremme et trygt og godt barnehagemiljø som fremmer helse, trivsel og læring for alle barna, og for å forebygge tilfeller hvor barn ikke opplever et trygt og godt barnehagemiljø.

Hvorfor har vi valgt dette som utviklingsarbeid?

Den 1. januar 2021 ble det innført endringer i barnehageloven. Endringene skal sikre at barnet opplever barnehagen som et trygt og godt sted å være. Ved innføringen av det nye kapittelet *VIII Psykososialt barnehagemiljø*, flyttes oppmerksomheten fra mobbing og krenkelser, slik det er omtalt i rammeplanen, til å omfatte barnets helhetsopplevelse av trygghet og trivsel.

De nye paragrafene er:

§41 - Nulltoleranse og forebyggende arbeid.

§42 - Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt).

§43 - Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen krenker et barn.

Barnehageloven finner dere her: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Bergen kommune innførte i 2020 sin plan for inkluderende og godt oppvekstmiljø kalt Skyfritt (les mer om planen her: <https://www.bergen.kommune.no/hvaskjer/tema/skyfrittinkluderende-oppvekstmiljo-i-bergen/skyfritt>).

Vi ser de nye lovene og planene som viktige og gode elementer i barnehagehverdagen, og ønsker å fordype oss ekstra i dette arbeidet ved å ha psykososialt barnehagemiljø som vårt utviklingsområde dette året.

Hvordan skal vi jobbe med psykososialt barnehagemiljø?

Som utgangspunkt for årets utviklingsarbeid har vi valgt handlingsveilederen for barnehager. Vi har satt oss fire mål basert på punktene i veilederen: *forebygge, oppdage, handle og ettervarme*.

Utviklingsarbeidet skal bidra til å bevisstgjøre hele personalgruppen om viktigheten av et godt psykososialt barnehagemiljø, og skape forståelse rundt hvordan vi skal jobbe for å oppnå dette.

Mål:**1. Forebygge**

Vi skal være til stede, tilgjengelige og vise at vi bryr oss ved å observere, stille spørsmål og lytte aktivt.

2. Oppdage

Vi skal være tett på barna og snakke med kolleger dersom vi har bekymringer.

3. Handle

Vi informer styrer og øvrige ansatte som er involvert. Vi oppretter sak og innkaller til møte når det trengs.

4. Ettervarme

Vi skal være våkne, tilgjengelige og vise at vi bryr oss. Alle parter følges opp så lenge det er nødvendig.

Handlingsveilederen finner dere her:

<file:///C:/Users/YN184/Downloads/handlingsveileder.pdf>

Konkrete tiltak for å nå målene.

1. Forebygge

Dette punktet er todelt: Kartlegging og relasjonskompetanse.

Gjennom observasjoner og samtaler i personalgruppen identifiserer og kartlegger avdelingene utfordrende perioder i løpet av dagen. Dette kan eksempelvis være i overgangssituasjoner, ved matbordet eller på badet.

I samtaler og samhandling med barnegruppen og enkeltbarn jobber vi kontinuerlig med sosial kompetanse, empatitrening og relasjoner.

Hver avdeling lager planer for hvordan dette på best mulig måte kan kartlegges og gjennomføres for sin gruppe.

2. Oppdage

Systematiske observasjoner og etterbehandling av disse i form av jevnlig samtaler og evaluering på avdelingsmøter og i lederteamet er viktige verktøy for å oppdage. Her vil vi også jobbe med erfaringsutveksling for at hver enkelt skal utvikle sine observasjonsferdigheter og sin forståelse av observasjon som verktøy.

Vi har faste innslag med diskusjoner rundt eventuelle utfordringer og problemstillinger. Eksempel på dette kan være situasjoner hvor det oppstår usikkerhet knyttet til observasjoner av endringer i barns atferd, eller spørsmål om «gråsoner» (når man er usikker om barnets egne ønsker og vår vurdering av hva som er barets beste sammenfaller). Vi gjennomfører veiledning av hverandre.

3. Handle

At alle får kjennskap til, og jobber aktivt med de nye lovene og Skyfritt. Vi har særlig fokus på aktivitetsplikten og gjør oss kjent med hvordan ulike hendelser skal håndteres.

4. Ettervarme

Vi skal jobbe langsiktig og systematisk med vårt barnesyn og hva det betyr for oss i praksis:

- Ved hjelp av refleksjonsspørsmål og/eller dialogspill utarbeidet i lederteamet eller på avdelingsmøter.
- Benytte IGP i arbeid med caser hvor man diskuterer ulike utfordringer, som for eksempel de som tidligere kunne bli omtalt som «vanskelige barn».
- Vi diskuterer konkrete eksempler på krenkelser og mobbing.
- Vi benytter barometer for å kartlegge våre egne relasjoner til barna på avdelingen.

Kompetansepakken "Trygt og godt barnehagemiljø"

Som et ledd i arbeidet skal vi også jobbe med kompetansepakken "*Trygt og godt barnehagemiljø*" fra Utdanningsdirektoratet som inneholder syv moduler spredd over hele

barnehageåret. Kompetansepakken er laget for å bygge opp under kollektiv kompetanseutvikling i barnehagen, samt bidra til at de ansatte kan øke sin kompetanse på trygt og godt psykososialt barnehagemiljø innenfor gjeldende regelverk. Kompetansepakken skal bidra til refleksjon over holdninger, normer og barnehagekultur, samt utvikling av egen praksis og økt handlingskompetanse.

4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging

4.2.1 Dokumentasjon

Dokumentasjon på at barnehagen sitt utviklingsarbeid blir fulgt vil hovedsakelig finnes i form av referater og planverk. Referat fra møter inkluderer utviklingssamtaler med foresatte, avdelingsmøter, ledermøter og planleggingsdager. Deling av den enkelte avdeling sine planer viser hvordan de ulike gruppene jobber med temaet, og vil kunne gi inspirasjon på tvers av avdelingene. Dokumentasjon skjer også gjennom visualisering av metoder og resultater som for eksempel kartlegging av relasjoner. Deltagerlister viser at de ansatte har deltatt på møter om temaet og lest planverk.

4.2.2 Vurdering

Arbeidet vi gjør vil fortløpende bli vurdert på ulike nivåer. På avdelingsmøter har vi faste innslag hvor vi går igjennom planene og ser de opp mot det vi har fått gjort. Her justeres arbeidet, og nye/reviderte planer skrives etter behov. På ledermøter går vi jevnlig igjennom målene, og evaluerer både den enkelte avdeling sin progresjon og den generelle utviklingen på huset. Eventuelle utfordringer blir diskutert og håndtert gjennom kollega-veiledning eller i samarbeid med ressursteamet.

4.2.3 Oppfølging

Oppfølging av arbeidet skjer både underveis, i form av veiledning og diskusjon rundt situasjoner som oppstår, og gjennom planlagte møter hvor psykososialt barnehagemiljø er tema. Det vil også bli fokus på kompetanseheving gjennom kurs, kveldsmøter, forelesninger og/eller planleggingsdager, og det følges opp gjennom arbeid i Ressursteamet.

4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet

Alle som jobber i barnehagen skal bidra til å sikre at barn har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Dette omfatter også barn og foreldres rett til medvirkning, krav om nulltoleranse mot krenkelser, krav om å arbeide forebyggende og en aktivitetsplikt. I alle handlinger og avgjørelser som gjelder barn i barnehagen, skal hva som er best for barnet, være et grunnleggende hensyn.

-Prop. 96 L (2019-2020)

Et godt psykososialt arbeidsmiljø vil være tema for arbeid innad på avdelingene. Vanskelige temaer som eksempelvis mobbing og utestenging blir belyst gjennom arbeid med grensesetting og empatitrening i samlinger og samtaler med barna. Her tar vi opp tema som

følelser, hva som skiller ulike typer tanker (sint, lei seg, redd osv.) fra hverandre, og viser at det er ok å snakke om dette med hverandre. Barna er omgitt av ansatte som møter de på følelsene og hjelper med å forstå.

Vi skal ha en god tilbakemeldingskultur, hvor barn og foresatte opplever at det de kommer med blir lyttet til og tatt på alvor. Gjennom årsplanen, foresatt-møter og FAU/SAU-møter informerer vi foresatte om barnehagens arbeid med å styrke det psykososiale miljøet.

Foresatte og ansatte skal gjøre en felles innsats for å forebygge og stoppe mobbeatferd, og skal sammen nedfelle mål og tiltak for hvordan dette skal gjøres.

Arbeidet presenteres på høstens første foresatt-møte, og settes opp som sak i samarbeidsutvalget (SAU).

Del to

I. Barnesyn og læringssyn

Barndommen har egenverdi. Vi tar utgangspunkt i hva barna er, ikke hva de skal eller kan bli.

Barnas egen deltagelse og iboende nysgjerrighet og kunnskap danner grunnlag for hva de vil leke og lære, ikke det de voksne mener barna bør lære. Vi mener: Å reproducere faktakunnskap er ikke å tilegne seg egen kompetanse. Vi ønsker ikke hovedsakelig å formidle fakta, men å oppdage noe sammen og bidra til å utvikle barnas evne til kritisk tenkning. De voksne tilrettelegger, inspirerer, utvider og bygger videre på det barnet er opptatt av. Barn og voksne kommer sammen frem til den enkelte avdeling sine tema.

Som en naturlig følge av vårt barnesyn og læringssyn har vi ikke fokus på produkter, portretter av enkeltbarn, eller oppsamling i mapper som skal overrekkes til foresatte. Ikke alle barn har interesse av, eller ønsker å delta i formingsaktiviteter eller klassiske "workshops" rundt høytider, noe man tidligere gjerne har forbundet med produksjon av diverse sesongrelatert utsmykning (som i varierende grad er laget av barna selv). Vi vil fremdeles ha tilbud om aktiviteter med kreativt innhold, og motivere barna til å prøve nye ting. I situasjoner hvor aktivitetene våre resulterer i noe barna ønsker å ta med seg hjem vil dette skje fortløpende.

II. Pedagogisk relasjonskompetanse

Omsorg, nærhet, tilstedeværelse og oppriktighet ser vi på som nøkkelord i arbeid med pedagogisk relasjonskompetanse. Omsorg er en forutsetning for barnas tilknytning og det relasjonelle arbeidet. Barnehagens personale har ansvar for å aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet, og barn i mellom, som grunnlag for trivsel, glede og mestring. Ansatte har ansvar for relasjonen ved å møte barna på deres interesser og initiativ. Voksne skal dele barnas engasjement og videreføre enkeltbarns interesser til gruppen og utvide barns lek og læring med utgangspunkt i barnas egne initiativ. For å bygge trygge relasjoner må de voksne være lydhøre og følge barna tett i hverdagssituasjoner. Vi vil bruke samlingsstunder og små lekegrupper som utgangspunkt for

å opprettholde de gode relasjonene. Da har personalet i større grad mulighet til å være tett på enkeltbarnet og følge deres initiativ.

III. Danning gjennom omsorg, lek og læring

Fra oppstart i barnehagen, med fokus på nærhet og trygghet i tilvenningen, gjennom gradvis utforskning av større områder i parallell-lek, til rollelek, vennskap og forberedelse til overgang barnehage/skole, skal barna hele veien møte nære og profesjonelle voksne som ser den enkeltes interesser, ønsker og behov.

Vi ser på danning som et naturlig produkt av systematisk arbeid med barns medvirkning. Ansattes refleksjon rundt, og evaluering av, egen og hverandres praksis øker fokuset på hvilke holdninger som skal være dominerende i vår barnehage. Barna skal være aktive deltagere i sin egen hverdag. De skal møte voksne som har blikkontakt med enkeltbarnet og lytter til hva de sier. For barn uten verbalt språk kreves det voksne med vilje og evne til å tolke hva barnet gir uttrykk for med sitt kroppsspråk, lyder og blick, og tålmodighet i prosessen med å lære enkeltbarnets uttrykksmåter å kjenne.

Omsorg handler om både relasjonen mellom barn og voksne, og om barnas omsorg for hverandre. Barna skal bli møtt av voksne som er lydhøre og bekrefter barna i det de er opptatt av. De voksne er rollemodeller for god grensesetting og gode relasjoner. Vennskap knytter seg til hvordan barnas relasjoner utvikler seg. Det å skape mening sammen, og ikke minst humor er viktige elementer for at vennskap dannes. Vi tenker ofte på vennskap som noe som skjer når barna begynner å få blikkontakt med hverandre, bruke språk, og starter med rollelek. Før dette skjer bruker barna tid på å utforske rom, gjenstander, lyder og smaker. De oppsøker hverandre og kommuniserer på andre måter, og leker oftest ved siden av hverandre heller enn sammen.

Fra barna klarer å bevege seg rundt på gulvet alene observerer vi hvordan samspillet utvikler seg i de ulike aldersgruppene. Vi sørger for at alle har noen å være med, og støtter barna i opparbeiding av relasjonskompetanse. Vi skal ha et inkluderende lekemiljø som fremmer og stimulerer ulike former for lek både inne og ute.

Leken er et naturlig utgangspunkt for læring. Vi har et læringsmiljø som stimulerer barnas fantasi og inviterer til rollelek og utforskning av ulike materialer. Vi ivaretar og følger opp barnas innspill til tema, og oppsøker ny kunnskap sammen med barna.

IV. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold

Gjennom pedagogisk dokumentasjon viser vi prosessene vi jobber med, og tydeliggjør barnas medvirkning, utforskning og progresjon. I tråd med Utdanningsdirektoratet sitt støttemateriell bruker vi pedagogisk dokumentasjon som et verktøy for å fange opp og studere barnas interesser og deltagelse. Dokumentasjonen vil bestå av tekst, bilder og/eller video som belyser det barna jobber med eller er opptatt av. Bilder og tekst gjøres tilgjengelig for barna, personalgruppen og foreldrene, og arkiveres fortløpende etter hvert som ny dokumentasjon kommer til. Dette arkivet viser interesseområder, temaarbeid, barn og

voksnes fokus i lek, og danner videre grunnlag for faglige samtaler og refleksjon rundt barnegruppen og enkeltbarnets utvikling, på avdelingsmøter, ledermøter og foreldresamtaler.

De ansatte observerer kontinuerlig barna og hverandre i de ulike prosjektene og temaarbeidene, og tilrettelegger for felles undring, opplevelse av mestring og engasjement rundt det vi er opptatt av.

Personalets rolle som kritiske refleksjonspartnere for hverandre er avgjørende for å drive dokumentasjonen fremover, og gjøre den tydeligere og mer relevant for både barn og voksne.

Voksenstyrte aktiviteter er i stor grad knytt opp mot det barna er opptatt av, og vil primært fungere som inspirasjon til barnegruppen, introduksjon av nye tema, samt hjelp og veiledning som skal sikre progresjon knyttet til spesifikke fagområder i rammeplanen. Ved hjelp av observasjon, dokumentasjon, og samtaler, tolker de ansatte barnas reaksjoner på de voksenstyrte aktivitetene, og justerer, endrer eller utdypet disse ut fra faglig skjønn og barnas egne innspill.

Personalet har også ansvar for å lytte til, observere og/eller tolke de ulike aldersgruppenes behov og ønsker knyttet til det fysiske miljøet. De yngste barna kommuniserer med hele kroppen, og viser tydelig hvordan de ønsker å bruke rommene eller uteområdet. Vi tilrettelegger så langt som mulig ut fra barnas innspill.

Ekstern hjelp fra eksempelvis logoped, spesialpedagog, og barnevern, bidrar til å sikre progresjon for barn med behov for ekstra oppfølging.

V. Overganger

a. Tilvenning i barnehagen

For at både barn og foresatte skal få en god start ønsker vi at barnet skal få en gradvis tilvenning over tre dager.

Vi har utarbeidet generelle retningslinjer for de tre tilvenningsdagene, men vil så langt som mulig tilpasse dette til den enkelte familie sine behov og individuelle ønsker. Vi har stor forståelse for at tilvenningen kan være en påkjenning for både foresatte og barn, og vil ta hensyn til dette samtidig som vi er tydelige på at overgangen må skje i hensiktsmessige former og i samspill med rammene og forutsetningene på avdelingen.

I løpet av de første dagene har vi en oppstarts-samtale med foresatte, der vi informerer om barnehagen. Vi ønsker også at hjemmet gir informasjon om barnet, helse, familieforhold og eventuelt annen informasjon som er av relevans for barnehagen.

b. Overganger og sammenheng innad i barnehagen

Ved overganger innad i barnehagen blir foresatte informert i god tid før bytte av avdeling skal skje. De voksne på den nye avdelingen er bevisste på å oppsøke barna i tiden før så de skal være mest mulig kjent før barnet flytter. Pedagogene har samtaler før barna bytter avdeling

hvor det blir utvekslet viktig informasjon om barnet. Pedagogene tilbyr samtale etter oppstart så vi kan bli kjent med foresatte og familien til barnet. Jo mer vi vet om barnets livssituasjon jo bedre kan vi ta vare på barnet i barnehagen.

c. Samarbeid og sammenheng med skolen

For å gjøre overgangen fra barnehagen til skole enklest mulig har Bergen kommune større fokus på SFO nå enn tidligere. Dette fordi de fleste barna begynner på SFO før de begynner på skolen.

Barna skal få muligheten til å leke på SFO rommet, som også blir klasserommet deres, før de begynner på SFO. Her har de muligheten til å bli kjent med rommet, de voksne og hva SFO er for noe. Selv om ikke alle barna begynner på Møhlenpris skole vil de få en forkunnskap om hva SFO er for noe. Jo mer som er kjent, jo lettere vil overgangen barnehage/skole/SFO bli.

På Møhlenpris skole har de fadderordning. De som går i 5.klasse er fadder for 1.klassen. Ved å ha et samarbeid allerede før de begynner på skolen, vil barna bli kjent med hverandre. Dette er positivt for begge parter. Det er frivillig for barna i fadderklassen hvem som kommer på besøk, og det er frivillig for førskolebarna hvem som blir med i lekegruppen. Tanken er at det skal være en liten gruppe som får leke sammen ute eller inne.

Vi kommer til å invitere noen elever fra 1. klasse som skal fortelle oss litt om hvordan de opplever det å gå på SFO, og hvordan opplevde de overgangen barnehagen til skole. Avslutningen for førskolebarna blir tur på kino og restaurant, samt medalje på sommerfesten.

Bergen kommune har utarbeidet en plan for samarbeidet mellom barnehage og skole.

VI. Foreldremedvirkning

Medvirkning fra foresatte innebærer å ta del i barnehagens virksomhet, uttrykke egne tanker og meninger og å være med på å utforme det tilbudet som barnet gis i barnehagen. Ved oppstart har vi en oppstartssamtale hvor vi deler grunnleggende, viktig informasjon. Det tilbys jevnlig foreldresamtaler, og vi sender ut informasjon hver måned. Foreldresamtaler har fokus på dialog omkring barnet, og å gi personalet god informasjon om hjemmesituasjon slik at vi kan ivareta barnet på beste måte hver dag. Foresatte oppfordres til å delta aktivt på foreldremøter og arrangementer, og oppfordres til å bidra aktivt i arbeidet med årsplan.

Foreldrerådet består av alle foresatte i barnehagen. Det velges to representanter fra hver avdeling som skal danne Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU). Samarbeidsutvalget (SAU) er rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Saker som blir tatt opp her er for eksempel årsplan og kvalitetsutvikling. Barnehagens samarbeidsutvalg skal på vegne av alle foreldre ivareta foreldrenes interesseområder i barnehagen og de har 2-3 møter pr år.

Hvert år sendes det ut en brukerundersøkelse til foresatte, og denne oppfordrer vi alle til å delta på.

Vi samarbeider også med eksempelvis helsestasjon, PPT, lavterskel, barnevern. Samarbeidet skal alltid være til barnets beste, og barnehagen må jobbe for at barnet ikke kommer i en lojalitetskonflikt mellom hjemmet og barnehagen.

Foresatte skal ellers oppleve oppmerksomme og imøtekommende ansatte i bringe- og hentesituasjoner, der det vil være naturlig å utveksle informasjon og gi tilbakemeldinger om barnets dag. Barnehagens personale har ansvar for å fremme god kontakt og samarbeid med foreldrene, men foreldrene er også ansvarlige for den kontakten som oppstår.

VII. Bærekraftig utvikling

Bærekraftig utvikling handler om både natur, økonomi og sosiale forhold, og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden. Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Vi har prosjekter om konsekvensene av forsøpling, og snakker om hva som brytes ned og hva som forblir ute i naturen over lang tid.

Vi snakker om etiske dilemma knyttet til natur og bærekraft, eksempelvis fordeling av ressurser i skogbruk. Hvor mye skal vi ta av ressursene? Finnes det alternative løsninger? Verden er full av gråsoner, og vi utfordrer barna og stiller åpne spørsmål. Gjennom å oppsøke naturen blir barna glad i å oppholde seg der. De finner sine «egne steder» og knytter bånd til områdene vi oppsøker.

I barnehagen er vi også opptatt av rettferdighet, fellesskap og mangfold. Barns rettigheter og medvirkning er en viktig del av arbeidet, og vi setter fokus på slike tema gjennom blant annet internasjonal uke, morsmålsdagen og regnbuedagene.

VIII. Skyfritt – plan for inkluderende oppvekstmiljø

Skyfritt er Bergen kommunes plan for inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge. Gjennom denne planen skal kommunen styrke innsatsen for å forebygge, avdekke og håndtere mobbing i barnehagen, på skolen og på fritidsarenaer.

Målet med Skyfritt er at barn, ungdom og foresatte skal oppleve å bli lyttet til, tatt på alvor og få hjelp i saker som gjelder mobbing og krenkelser. Alle skal vite hvor de kan ta kontakt for å få hjelp og støtte, og de skal vite hva de kan forvente og kreve av både barnehage, skole og ledere på fritidsarenaer.

Planen tydeliggjør barnehagens ansvar for å skape et godt barnehagemiljø, ved å blant annet følge med på hvordan hvert enkelt barn har det, ved å handle ved uønskede hendelser og ved å legge til rette for et inkluderende fellesskap i et godt psykososialt miljø for alle barna.

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å la deres stemme bli hørt i barnehagens møtearenaer. Foresatte er vår viktigste samarbeidspart i dette arbeidet, og barnehagen har som den profesjonelle part ansvar for at det foreligger strategier og rutiner for å engasjere og involvere foresatte i arbeidet med det psykososiale miljøet.

Barnehagen har opprettet et lokalt ressursteam som har særlig ansvar for å følge opp arbeidet med et godt barnehage- og skolemiljø samt forebygge mobbing. Ressursteamet

skal motta veiledning og støtte fra beredskapsteamet og få økt kompetanse slik at barnehagen på sikt blir i stand til å håndtere saker på egenhånd.

IX. Barns seksuelle helse

Plan for seksuell helse, seksualopplysning og seksualitetsopplæring ble vedtatt av bystyret i april 2019, og er utarbeidet med formål om å sikre en helhetlig innsats for å styrke barn og unges seksuelle helse. Planen peker blant annet på barnehagen som en viktig arena for å sikre kunnskap og nødvendig kompetanse om kropp og seksualitet. Slik kan barnehagen styrke barnas begrepsapparat og danne grunnlag for positive holdninger knyttet til selvfølelse, identitet, egenverd, kropp, følelser og grenser. Videre skapes åpenhet og respekt for mangfold og variasjoner i familieformer og kjønnsuttrykk, noe som kan bidra til å forebygge fordommer og diskriminering.

Grunnlaget for god seksuell helse legges allerede tidlig i småbarnsalder. Bevissthet knyttet til barns seksuelle utvikling og kunnskap om hvordan denne kan komme til uttrykk i lek og atferd, er viktig for å kunne møte dette på en konstruktiv måte. Siden barnehagepersonale og foreldre har et felles ansvar for å ivareta barnets trivsel og utvikling, er det naturlig at barns seksuelle helse også er tema både i foreldresamtaler og på foreldremøter.

Møhlenpris oppvekstun barnehage

Thormøhlens gate 25

5006 Bergen

Telefon:

53 03 78 57

www:

<https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/avdelinger/barnehager/mohlenpris-oppvekstun-barnehage>

e-post:

mohlenprisoppvekstunbarnehage@bergen.kommune.no

**BERGEN
KOMMUNE**